

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра приватного права
Кафедра права інтелектуальної власності та патентної юстиції**

ІТ-ПРАВО, КІБЕРБЕЗПЕКА ТА ШІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції**

28 березня 2026 р.

Одеса
Фенікс
2026

УДК 342.95:343.32 (477):351.863
I-92

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. О. Харитонова**,
докторки юридичних наук, професорки **І. В. Давидової**

Упорядники-укладачі:

Давидова І. В. — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Калітенко О. М. — кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Бобейко Н. І. — лаборантка кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право, кібербезпека та ШІ в умовах гібридної війни :
I-92 матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 28 берез. 2026 р.) / за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. Є. О. Харитонова, д-ра юрид. наук, проф. І. В. Давидової. Одеса : Фенікс, 2026. 300 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.33701>

ISBN 978-617-8763-22-0

Збірник містить матеріали доповідей, присвячені актуальним проблемам ІТ-права, кібербезпеки, цифрової трансформації суспільних відносин, правового регулювання штучного інтелекту та захисту інформації в умовах гібридної війни, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 26 березня 2026 року в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення науковців, викладачів, здобувачів освіти, практикуючих юристів, фахівців у сфері інформаційних технологій і кібербезпеки з результатами сучасних досліджень щодо правових, організаційних і технологічних аспектів функціонування цифрового середовища в умовах сучасних викликів. Матеріали видання можуть бути використані в науковій, освітній і практичній діяльності, а також під час подальшого вдосконалення правового регулювання цифрових відносин і забезпечення кібербезпеки України.

342.95 : 343.32 (477) : 351.863

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти і структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978-617-8763-22-0

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Всеукраїнської наукової конференції

Харитонов Є. О. – завідувач кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія», д-р юрид. наук, проф. (голова);

Федотов О. П. – начальник науково- дослідної частини, професор кафедри морського, митного та інформаційного права, д-р юрид. наук, проф. (заступник голови);

Харитонova О. І. – завідувачка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, д-р юрид. наук, проф.;

Галупова Л. І. – доцентка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, канд. юрид. наук, доц.;

Зубар В. М. – професор кафедри приватного права, канд. юрид. наук, проф.;

Калітенко О. М. – професорка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Кривенко Ю. В. – доцентка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Токарева В. О. – доцентка кафедри приватного права, д-р юрид. наук, доц.;

Бобейко Н. І. – лаборантка кафедри приватного права.

куванням на основі норм цивільного права суспільних відносин шляхом конкретизації масштабу поведінки їх суб'єктів після встановлення необхідних для цього фактів. Поряд із зазначеним з огляду на теоретичні розробки в регулятивній функції цивільного права в сфері надання електронних комунікаційних послуг кінцевому користувачу, може бути виділена складова саморегуляції (складова горизонтального регулювання). Прикладом тут може виступати договірне регулювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Словник української мови. Білодід І.К. та ін. [В 11 т.] (1970-1980), Т. 4, 1973, 840 с.
2. Словник української мови. Білодід І.К. та ін. [В 11 т.] (1970-1980), Т. 2, 1971, 550 с.
3. Марченко В.Б. Правове забезпечення інформаційно-комунікаційної складової електронної комерції відповідно до Закону України «Про електронні комунікації». Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, Серія ПРАВО. Вип. 75: Ч. 2. 2023., С.27-31.
4. Цивільне право України: Підручник У 3 кн. Кн.3. За ред. проф. Є.О. Харитонова. Одеса: Юридична література, 2006., 832 с.
5. Степанович Д. Г. Послуга як об'єкт цивільних прав. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. , С.558-564.
6. Ярема А.Г., Карабань В.Я., Кривенко В.В., Ротань В.Г. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: [В 4 т.] Т.3. К.: А.С.К.: Севастополь: Інститут юрид. дослідж., 2005, 928 с.

Менджул Марія Василівна

*докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД ЦИФРОВОГО НАСИЛЬСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ КІБЕРБЕЗПЕКИ

Захист дітей від цифрового насильства є важливою складовою кібербезпеки, потреба в якому обумовлена стрімким поширенням інформаційних технологій та активним використанням Інтернету, а також технології штучного інтелекту (далі – ШІ) неповнолітніми. Діти та підлітки в сучасному світі все частіше

стикаються з ризиками онлайн-середовища: кібербулінгом, шкідливим контентом, втручанням у приватне життя, неправомірним збором персональних даних та іншими формами цифрового насильства. Водночас, відсутність належної правової, освітньої та технічної захищеності створює потенційні загрози фізичному та психоемоційному здоров'ю неповнолітніх. Тому дослідження механізмів запобігання таким загрозам, розробка практичних рекомендацій для батьків, педагогів та органів публічної влади є важливим кроком для забезпечення безпечного використання цифрових ресурсів дітьми та підвищення загального рівня кібербезпеки в суспільстві.

На разі статистика доволі не втішна, за даними дослідження UNICEF 45 % дітей та підлітків в Україні страждали від кібербулінгу або онлайн-залякування [1]. Понад третина дітей в Україні стикалася хоча б з однією сексуальною загрозою в Інтернеті протягом останнього року. За результатами опитування, 33% дітей зазначили, що протягом року мали щонайменше один досвід небезпечної взаємодії он-лайн. Зокрема, 19,7% отримували запитання інтимного характеру, 13,2% – фото чи відео з оголеними тілами, а 12,6% стикалися з проханнями надіслати власні інтимні матеріали. Також 18,1% підлітків зустрічалися в реальному житті з людьми, з якими до того спілкувалися лише в Інтернеті. Ще 3,3% дітей повідомили, що проти них намагалися застосувати або вже використали сексуалізований контент, створений за допомогою штучного інтелекту. Водночас 59,6% дітей не повідомляли нікому про подібні випадки насильства або експлуатації в мережі [2].

В державах ЄС були проведені дослідження щодо випадків булінгу. У період 2021-2022 рр. рівень кібербулінгу щодо дітей, коливався від 7,5% в Іспанії до 27,1% у Литві, середній показник в Європі становив 15,5%. Поряд з Литвою, до країн з вищим рівнем кібербулінгу, ніж середній, належать Латвія, Польща, Англія, Угорщина, Естонія, Ірландія, Шотландія, Словенія, Швеція, Уельс, Фінляндія та Данія. Португалія, Греція та Франція також входять до числа країн з найнижчим рівнем кібербулінгу. У Ні-

меччині та Італії кібербулінг також був нижчим за середній показник по Європі [3].

Дослідження в ЄС у 2025 році, в якому взяли участь 6 343 дітей та підлітків віком від 12 до 17 років із усіх 27 країн Європейського Союзу. Серед учасників 57% становили дівчата, 40% – хлопці, 2% визначили себе як «інші» та ще 2% не надали інформації про стать. Результати показали, що майже чверть опитаних (24%) особисто зазнавали кібербулінгу, а 39% спостерігали подібні випадки у своїх знайомих. Ще половина респондентів знали когось, кого ображали в інтернеті, при цьому серед дівчат цей показник складав 52%, а серед хлопців – 40%. Діти також вважали, що найбільш уразливими до кібербулінгу є ті, хто відрізняється від інших, і що основними мотивами онлайн-знущань є «розвага та привернення уваги» (70%) та бажання «показати владу» (62%). Що стосується емоційного впливу кібербулінгу, то більшість дітей зазначали, що він викликає смуток (73%), психологічний біль (65%), почуття самотності чи ізоляції (62%), при цьому дівчата відчували це частіше, ніж хлопці (70% проти 52%). Також 59% відчували сором через ображення он-лайн. Щодо отримання підтримки, 62% дітей звернулися б до батьків або опікунів (67% дівчат, 56% хлопців), 41% – до друзів (46% серед 17-річних і 29% серед 12-річних), 25% – до вчителів чи шкільного персоналу (38% серед наймолодших і 19% серед старших), а 14% скористалися б гарячою лінією чи онлайн-платформою підтримки [4].

У відповідь на зростаючу загрозу та вимоги суспільства, Європейська Комісія розробила План дій проти кібербулінгу, що спрямовано на забезпечення дітей, батьків, опікунів та освітян необхідними інструментами для виявлення, повідомлення та боротьби з кібербулінгом. Під час підготовки плану було проведено широкі консультації за участю різних зацікавлених сторін, зокрема дітей, науковців, експертів та громадськості. План дій базується на трьох ключових напрямках: координована європейська політика захисту (План дій закликає держави-члени розробити національні політики протидії кібербулінгу, узгоджені на основі

спільного розуміння цього явища); профілактика та підвищення обізнаності (основною метою є формування у дітей з раннього віку здорових та відповідальних цифрових звичок і підвищення обізнаності щодо онлайн-ризиків. Для цього на рівні ЄС створюються різноманітні освітні інструменти та ресурси за участю дітей, батьків, освітян, експертів з психічного здоров'я, держав-членів та організацій, таких як Safer Internet Centres); механізми повідомлення та підтримки (План дій забезпечує чіткі та доступні шляхи повідомлення про кібербулінг для жертв, свідків, батьків та опікунів. Передбачено впровадження онлайн-додатку безпеки, який дозволяє дітям та підліткам швидко повідомляти про випадки кібербулінгу, збирати та надсилати докази, а також отримувати персоналізовану підтримку) [5].

В Україні прийнято Закон «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», в якому не враховано важливість захисту дітей від кібербулінгу, з огляду на це необхідно доповнити статтю 2 вказаного закону наступним принципом: «8) пріоритетного захисту дітей, згідно з яким усі рішення та заходи суб'єктів владних повноважень у сфері кібербезпеки повинні першочергово враховувати потребу захисту неповнолітніх осіб від кібербулінгу, онлайн-насилства та інших порушень у сфері використання інформаційно-комунікаційних систем, забезпечувати своєчасне попередження, реагування та захист для постраждалих у найкращих інтересах дитини».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Nearly 95 per cent of children and young people actively check online sources. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/actively-check-online-sources>
2. Кожна третя дитина в Україні стикалася з сексуальними загрозами онлайн – дослідження. URL: <https://nus.org.ua/2026/03/06/kozhna-tretya-dytyna-v-ukrayini-stykalasya-z-seksualnymy-zagrozamy-onlajndoslidzhennya>
3. Cyberbullying among children rises in all European countries: Which are suffering the most? URL: <https://www.euronews.com/next/2025/12/08/>

cyberbullying-among-children-rises-in-all-european-countries-which-are-suffering-the-most

4. Children's Voices on Cyberbullying. URL: https://eu-for-children.europa.eu/cyberbullying_en

5. The Digital Services Act. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act>

Мусієнко Андрій Юрійович

аспірант кафедри приватного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЛЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В ПИТАННЯХ ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКІВ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ

У сучасних умовах розвитку цивільного обороту нерухомості в Україні особливого значення набуває проблема належного захисту прав власників нежитлових приміщень. Активне використання таких об'єктів у підприємницькій діяльності, зростання кількості комерційної нерухомості, реконструкцій, перепланувань та спорів щодо користування спільним майном багатоквартирних будинків зумовлюють збільшення кількості конфліктів у сфері реалізації та захисту права власності. Судова практика свідчить про наявність численних спорів щодо визначення правового режиму нежитлових приміщень, порядку їх використання, державної реєстрації речових прав, оскарження рішень органів місцевого самоврядування, витребування майна з чужого незаконного володіння, а також захисту прав добросовісного набувача.

Особливої актуальності ця проблематика набуває в контексті формування єдиної правозастосовної практики Верховного Суду щодо визначення належних способів захисту прав власників нежитлових приміщень, співвідношення приватних та публічних інтересів, а також розмежування допоміжних і нежитлових приміщень у багатоквартирних будинках. Водночас існуючі прогалини законодавчого регулювання та неоднозначність судових підходів ускладнюють ефективну реалізацію власниками своїх прав та потребують комплексного наукового осмислення.